

**Анастасія Криворотенко**, аспірант  
Уманського державного педагогічного університету  
імені Павла Тичини,

**Олена Прилуцька**, викладач кафедри хореографії та художньої культури  
Уманського державного педагогічного університету  
імені Павла Тичини

## **ФАХОВА ПІДГОТОВКА ХОРЕОГРАФІВ У ЗАКЛАДАХ ВИЩОЇ ОСВІТИ СПОЛУЧЕНИХ ШТАТІВ АМЕРИКИ**

Сучасна вища мистецька освіта в Україні, у тому числі хореографічна, перебуває на етапі модернізації, що потребує удосконалення навчальних планів та програм, пошуку нових форм та методів, а також нестандартних підходів до навчання і виховання студентства. Саме тому доцільним є вивчення передового освітнього досвіду розвинених країн світу, зокрема Сполучених Штатів Америки.

Проблеми вищої мистецької освіти США досліджують українські вчені: Ю. Колісник-Гуменюк, Л. Сало, О. Тарасова та ін. Хореографічна освіта цієї країни висвітлена у працях американських дослідників: С. Баррідж, К. Шуп, Ш. Свендлер-Нільсен та ін. Однак із метою удосконалення системи вищої хореографічної освіти в Україні варто більш детально вивчити фахову підготовку хореографів у деяких закладах вищої освіти США.

Університети США готують фахівців у сфері хореографії за ступенями: бакалавр мистецтв (Bachelor of Arts), бакалавр витончених мистецтв (Bachelor of Fine Arts), магістр мистецтв (Master of Arts), магістр витончених мистецтв (Master of Fine Arts) та доктор філософії (Philosophy Doctor). Отримання ступеня бакалавра (магістра) мистецтв означає завершення здобувачем курсу гуманітарних чи природничих наук. Бакалавр (магістр) витончених мистецтв – спеціаліст у галузі візуальних (живопис, скульптура, архітектура та ін.) чи виконавських (хореографія, музика, театр та ін.) мистецтв. Освітній ступінь доктора філософії має наукову складову та потребує написання дослідницької роботи у сфері мистецтва.

*Школа Джуліард у Нью-Йорку (The Juilliard School, New York)* готує бакалаврів витончених мистецтв (B. F. A). Студенти протягом чотирьох років навчання здобувають знання та уміння із курсів: «Історія танцю», «Класичний танець» (чоловічий, жіночий, дуетний), «Сольний та дуетний танець», «Анатомія та кінезіологія», «Техніка сучасного танцю Х. Лімона», «Техніка сучасного танцю М. Грем», «Техніка сучасного танцю М. Кенінгема», «Техніка сучасного танцю П. Тейлора», «Техніка сучасного танцю Л. Хортон», «Техніка сучасного танцю О. Нахарін», «Джаз-танець», «Спів для танцівників» (підготовка до роботи в музичних театрах), «Акторська гра», «Театральне мистецтво», «Репетиційна робота», «Танцювальна композиція», «Етика та естетика» та ін. [4]. Таким чином у цьому навчальному закладі розвивають, в першу чергу, сучасного технічного танцівника, що має практичні навички для роботи у різних сферах творчої хореографічної діяльності.

*Бостонська Консерваторія-Музичний Коледж Берклі, штат Массачусетс (Boston Conservatory at Berklee, Massachusetts)* готує спеціалістів у сфері сучасного танцю із отриманням ступня бакалавра витончених мистецтв (B. F. A.). Програма основного курсу складається із п'яти компонентів: «тренування руху», «академічного», «творчого», «знання тіла» та «міждисциплінарного».

Компонент «тренування руху» передбачає щоденні заняття із класичного, сучасного, дуетного танцю, а також факультативні заняття у джаз-танці, африканському танці, хіп-хопі тощо. Така студійна підготовка розвиває фізичну силу та витривалість, що допомагає виконувати хореографічні композиції на найвищому рівні.

«Академічний» компонент забезпечує зміцнення навичок аналізу та критичного мислення, вивчення танцювальної теорії та кращих зразків хореографічного мистецтва.

«Творчий» компонент розвиває індивідуальний художній голос студента, включаючи заняття із танцювальної композиції, імпровізації та колективної постановки.

Компонент «знання тіла» розвиває глибоке усвідомлення та дослідження організму, що є важливим аспектом навчання танцівника та хореографа. Ці курси включають вивчення теорії Александера, пілатес, гіротоніку, йогу, партерний тренаж та ін.

«Міждисциплінарний» компонент містить вивчення основ музики і театрального мистецтва, заохочуючи студентів повною мірою скористатися унікальним багатопрофільним навчальним середовищем Консерваторії [2].

У *Вашингтонському університеті у Сент-Луїсі (Washington University in St. Louis)* здійснюється підготовка за основними та додатковими спеціальностями, а також за окремими сертифікованими програмами. Основна програма включає вивчення наступних дисциплін: «Балет», «Теорія і техніка сучасного танцю», «Композиція», «Музичні ресурси для танцю», «Імпровізація», «Анатомія для танцівників», «Педагогіка», «Танцювальнорухова терапія», «Сценічний грим», «Сценічний костюм», «Сценічне освітлення», «Етнічна хореографія» та ін. До вибірових дисциплін належать: «Західноафриканський танець», «Класичний індійський танець», «Танці музичного театру», «Джаз-танець» та ін. Крім того, студенти можуть обрати додаткову спеціальність: «Класична хореографія», «Сучасна хореографія», «Світове музичне, хореографічне та театральне мистецтво» [3]. Після отримання ступеня бакалавра здобувачі можуть пройти додаткову сертифіковану програму зі спеціальностей: «Учитель середньої та старшої школи» і «Соматичні дослідження».

*Університет Південної Флориди у Тампі (University of South Florida, Tampa)* пропонує професійну підготовку, яка включає в себе хореографічні дослідження та теорію танцю. Головною метою є розвиток професійних виконавців та хореографів засобами класичного та сучасного танцю. Фахова підготовка відбувається шляхом вивчення наступних дисциплін: «Класичний танець», «Сучасний танець», «Танцювальна імпровізація», «Танцювальна кінезіологія», «Аналіз руху за Р. Лабаном», «Історія танцю ХХ ст.», «Вистави», «Балетні варіації», «Танцювальна педагогіка», «Світова хореографія» та ін. [6].

*Техаський жіночий університет у Дентоні (Texas Women's University, Denton)* готує не лише професійних танцівників, а й учителів середньої та старшої школи. Ступінь бакалавра передбачає вивчення таких дисциплін, як: «Тіло танцівника», «Балет» (від початкового до професійного рівня), «Імпровізація», «Танцювальна композиція», «Основи руху за І. Бартенієфф», «Вступ до аналізу та опису руху», «Сучасні тенденції та проблеми хореографії та виконавської діяльності», «Сучасна танцювальна техніка», «Історія танцю», «Концертна хореографічна діяльність», «Дитячий танець» та ін. [1].

Здобувачі ступеня магістра вивчають наступні курси: «Танцювальна практика», «Методи дослідження у танці», «Балет», «Мистецтво запам'ятовування: тіло в часі та просторі», «Техніка сучасного танцю», «Сучасний контекст танцю», «Соматична практика», «Педагогічні основи танцю», «Імпровізація: спонтанна композиція», «Історико-культурне вивчення танцю» та ін. Крім того, студенти готують власні проекти та наукові дослідження [5].

Варто окремо зауважити, що в кожному зі згаданих закладів вищої освіти студенти мають змогу переймати досвід у провідних фахівців сучасного хореографічного мистецтва США, яких університети постійно запрошують для творчої співпраці. Здобувачі вищої освіти творчо зростають у процесі сценічної діяльності, адже наприкінці кожного семестру мають змогу представити власні постановки публіці, а результат виступів може вирішити їх подальшу професійну кар'єру.

Таким чином, аналіз сайтів вище згаданих університетів дозволив зробити наступні висновки про фахову підготовку хореографів у США:

- навчання студентів відбувається шляхом поглибленого вивчення класичного та сучасного танцю (народний та бальний танець залишаються поза активною увагою, за винятком вивчення танців окремих етнічних груп, які передбачені програмою навчального закладу);

- значна кількість дисциплін спрямована на вивчення анатомії танцівника, глибокого усвідомленого аналізу руху та кінезіології танцю;
- окрема увага приділяється імпровізаційним технікам та спонтанній композиції, що поступово формує вільну творчу індивідуальність хореографа;
- система вищої хореографічної освіти США спрямована на формування технічного професійного танцівника, артиста театру, а вже потім вчителя хореографії.

Перспективою подальших досліджень є порівняльний аналіз моделей підготовки майбутнього вчителя хореографії в Україні та США.

### **СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ**

1. Bachelor of Arts in Dance. – Official site of Texas Women’s University [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://catalog.twu.edu/undergraduate/arts-sciences/arts/dance/dance-ba/#planofstudytext>
2. Bachelor of Fine Arts in Contemporary Dance Performance. Four-Year Program. – Official site of Boston Conservatory at Berklee [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://bostonconservatory.berklee.edu/contemporary-dance/bfa-contemporary-dance-performance>
3. Dance Major Requirements. – Official site of Washington University in St. Louis [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://pad.artsci.wustl.edu/dance-major-requirements>
4. Dance. Bachelor of Fine Arts. The Curriculum. – Official site of The Juilliard School, New York [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://www.juilliard.edu/dance/dance-bachelor-fine-arts>.
5. Master of Fine Arts in Dance. – Official site of Texas Women’s University [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://catalog.twu.edu/graduate/arts-sciences/arts/dance/dance-mfa/>
6. Undergraduate Studies. Eight Semester Plans. Catalog Year 2016-2017. B. F. A. Dance. – Official site of University of South Florida [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://ugs.usf.edu/eight-semester-plans/?display=plan&catyr=1617&progcode=BFA-DAN-DAB>